دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین

معاونت بهداشتی

دبیرخانه کمیته برنامه ریزی استراتژیک

پرسش و پاسخ های متداول در زمینه اهداف عملیاتی و برنامه های پنج ساله و سالانه

۱. برنامه ریزی چیست؟

برنامه ریزی یعنی انتخاب هدفهای «درست» و سپس انتخاب مسیر، راه، وسیله یا روش «درست و مناسب» برای تامین این هدفها

۲. برنامه ریزی شامل چه اقداماتی می شود؟

برنامه‌ریزی به آن دسته از اقداماتی اطلاق می‌شود که مشتمل بر پیش‌بینی هدف‌ها و اقدامات لازم برای رویارویی با تغییرات و مواجه شدن با عوامل نامطمئن، از طریق تنظیم عملیات آینده است. هدف اساسی برنامه‌ریزی تقلیل میزان قبول خطر نسبت به اتفاقات احتمالی و اتخاذ تدابیری هماهنگ برای دستیابی به موفقیت‌های سازمانی است

۳. برنامه‌ریزی عملیاتی چیست؟

فرآیندی است که به وسیله آن، مدیران اجرایی، فعالیت‌ها و گام‌های ویژه‌ای را در راستای رسیدن به اهداف مورد نظر ترسیم می‌کنند. برنامه‌ریزی عملیاتی چارچوب زمانی کوتاه‌تری نسبت به برنامه‌ریزی استراتژیک دارد و اغلب توسط مدیرانی صورت می‌گیرد که مسئولیت محدود برای اجرای هدف‌های محدود دارند

۴. یک برنامه باید به چه سوالاتی پاسخ دهد؟

در چه موقعیتی هستیم (وضعیت موجود)

به چه موقعیتی می خواهیم برسیم (اهداف)

چگونه می خواهیم به موقعیت جدید برسیم (راه حلهای ممکن)

چگونه مطمئن شویم به موقعیت جدید رسیده ایم (پایش و ارزیابی)

۵. گام های اساسی برنامه ریزی عملیاتی چیست؟

ارزیابی وضعیت موجود ← تعیین اهداف ← پیشنهاد استراتژی های مختلف و انتخاب مناسب ترین آن ها ← پیش بینی فعالیت ها و جدول زمانی برنامه ← برآورد بودجه (بودجه بندی) برنامه ← پایش و ارزشیابی برنامه

۶. مراحل تحلیل وضعیت موجود چگونه است؟

تعیین داده ها و اطلاعات مورد نیاز ← جمع آوری اطلاعات مورد نیاز ← تجزیه و تحلیل اطلاعات ← اولویت بندی مشکلات

۷. هدف چیست؟

بطور کلی هدف عبارت از نقطه ای است که کوشش ها معطوف به آن می باشد. بیان مقاصد یا نتایجی که انتظار داریم پس از انجام یکسری فعالیت های مرتبط به آنها برسیم. در برنامه ریزی هدف نتیجه نهایی برنامه بوده که مقصود برنامه نیز نیل به آن می باشد.

۸. هدف کلی چیست؟

به صورت عمده و باتوجه به مشکلات اولویّت‌دار و مأموریت سازمان، به صورت غیر کمّی و جهت‌دار بیان می‌شود.

۹. هدف اختصاصی چیست؟

شرح دستاوردهائی است که درپایان اجرای طرح وجودخواهد داشت.بنابراین یک نقطه مشخصی است. اجزای تشکیل دهنده هدف کلی را به صورت مشخص و قابل سنجش می‌سازد و بدین وسیله برنامه قابل ارزشیابی می‌گردد. هر هدف کلی به یکسری اهداف اختصاصی تقسیم می شود.

۱۰. یک نمونه از هدف کلی و اختصاصی به صورت تشریحی مثال زده شود:

نام برنامه: کنترل بیماری هپاتیت
هدف کلی: پیشگیری، کنترل و مراقبت از بیماری هپاتیت
اهداف اختصاصی:

- ✓ افزایش سطح آگاهی تمامی پرسنل مراکز بهداشتی درمانی در زمینه بیماری هپاتیت به میزان ۵ ٪ نسبت به سال ۹۲
- ✓ افزایش کمی در سیستم گزارش دهی بیماری هپاتیت به میزان ۵ ٪ نسبت به سال ۹۲
- ✓ افزایش سطح آگاهی جمعیت تحت پوشش به میزان ۵ ٪ نسبت به سال ۹۲
- ✓ افزایش سطح آگاهی مبتلایان شناسایی شده در خصوص بیماری هپاتیت و مهارت های پیشگیری از انتقال بیماری به دیگران به میزان ۷۰ ٪ کل موارد مبتلا در سال ۹۲
- ✓ مشاوره، آزمایش و واکسیناسیون همسر و اعضای خانواده مبتلایان به هپاتیت های Bو Cشناسایی شده به میزان ۷۰ ٪ در سال ۹۲

۱۱. ویژگیهای اهداف اختصاصی چیست؟

اختصاصی و ویژه باشند و به طور عینی بیان کننده تغییری باشد که قرار است اتفاق بیفتد *(Specific)*

قابل اندازه‌گیری باشند*(Measurable)*

دست‌یافتنی باشند*(Attainable)*

مرتبط با هدف کلی باشند*(Relevant)*

دارای زمان مشخص باشند*(Time-bounded)*

به ویژگیهای ذکر شده بالا به صورت اختصار SMART بودن هدف گفته می شود که برگرفته از حرف اول کلمات لاتین ذکر شده است.

۱۲. تحلیل هدف چیست؟

با توجه به ملاکهای تعریف شده وضعیت و حالت هدفی را که می خواهیم به آن برسیم تشریح و تبیین می کنیم.

۱۳. هدف زیر را تحلیل کنید :«افزایش آگاهی سرپرستاران بیمارستان .... از استانداردهای اعتبار بخشی بیمارستان به میزان ۱۰۰٪تا پایان اردیبهشت ماه ۱۳۹۳»

هدف چه چیز را عنوان می کند: : افزایش آگاهی سرپرستاران در زمینه استانداردهای اعتباربخشی

هدف مربوط به کجاست: بیمارستان ....

هدف چه مقدار است: ۱۰۰درصد

هدف در چه زمانی باید دستیابی شود: تا پایان اردیبهشت ۹۳

هدف مربوط به کی و چه کسانی است: سرپرستاران بیمارستان ...

۱۴. در برنامه عملیاتی، پیش بینی دو عامل زمان و هزینه بسیار اساسی می باشند. سوالات مطرح در پیش بینی دقیق عبارتند از:

۱- چه فعالیتی؟ (پیش بینی فعالیت ها)

۲- از چه روشی؟ (پیش بینی روش های انجام کار)

۳- در چه مدت زمانی؟ (پیش بینی زمانی)

۴- در چه مکانی؟ (پیش بینی موقعیت مکانی برنامه)

۵- با چه منابعی؟ (پیش بینی منابع)

آخرین مرحله برنامه ریزی عملیاتی نیز اجرای آن می باشد.